

Recenzja

**dorobku publikacyjnego i innych osiągnięć naukowych oraz aktywności
dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej,
sporządzona w postępowaniu
w sprawie nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego
w dziedzinie „nauki społeczne, w dyscyplinie „nauki prawne”**

I. Regulacje prawne znajdujące zastosowanie w niniejszym postępowaniu

Regulacjami prawnymi znajdującymi zastosowanie w niniejszym postępowaniu oraz uwzględnione w recenzji, bo obowiązującymi w czasie wszczęcia tego postępowania, są regulacje ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 85 ze zmianami), zwanej dalej „ustawą - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce”. W tych warunkach, w ocenie dorobku publikacyjnego oraz innych osiągnięć i aktywności naukowych, dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzatorskich oraz jej współpracy z instytucjami i organizacjami naukowymi, uwzględniono przesłanki i kryteria uzyskiwania stopnia naukowego doktora habilitowanego określone we wskazanej wyżej ustawie.

II. Ogólna charakterystyka dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej

Jednolite 5-letnie studia na kierunku „prawo” dr Magdalena Ickiewicz-Sawicka odbywała na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, uzyskując w 1998 roku tytuł magistra prawa na podstawie pracy magisterskiej pt. „Narkomania jako czynnik kryminogenny w świetle teorii i praktyki” (promotorem pracy był prof. dr hab. Emil Pływaczewski, recenzentem – prof. dr hab. Piotr Hofmański).

Od 1997 roku jest zatrudniona w Politechnice Białostockiej, na Wydziale Inżynierii Zarządzania, najpierw w Katedrach:

- Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych,
- Ekonomii i Nauk Społecznych,
- Turystyki i Rekreacji oraz
- Marketingu i Przedsiębiorczości,

aktualnie, nadal w Politechnice Białostockiej, na Wydziale Inżynierii Zarządzania, w Katedrze Zarządzania, Ekonomii i Finansów.

Uchwałą Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 28 października 2005 roku uzyskała stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy doktorskiej nt. „Skazani i tymczasowo aresztowani a HIV/AIDS. Studium kryminologiczne i penitencjarne” (promotorem rozprawy był prof. dr hab. Emil Pływaczewski, recenzentami: prof. dr hab. Andrzej J. Szwarec i dr hab. Grażyna B. Szczygieł).

Posiadając stopień naukowy doktora, dr Magdalena Ickiewicz-Sawicka spełnia więc warunek wszczęcia i dalszego prowadzenia postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego, określony w art. 219 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Dostarczona w tej sprawie dokumentacja prezentująca dr Magdalenę Ickiewicz-Sawicką nie zawiera informacji o ewentualnym wcześniejszym ubieganiu się przez Kandydatkę o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego.

II. Ocena dorobku publikacyjnego i innych osiągnięć oraz aktywności naukowej dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej

W niniejszym fragmencie recenzji, w ocenie dorobku publikacyjnego i innych osiągnięć oraz aktywności naukowej dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej, uwzględnia się zarówno dorobek publikacyjny, zwłaszcza monografię naukową Habilitantki pt. „Serbsko-albański konflikt o Kosowo. Studium kryminologiczne”, oraz inne publikacje pochodzące zwłaszcza z okresu po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, a także inne osiągnięcia i aktywności naukowe Kandydatki.

1. Monografia naukowa:

„Serbsko-albański konflikt o Kosowo. Studium kryminologiczne”

Monografia naukowa: „Serbsko-albański konflikt o Kosowo. Studium kryminologiczne” (Oficyna Wydawnicza Politechniki Białostockiej, ss. 322, ISBN: 978-83-66391-14-7. eISBN: 978-83-66391-15-4, DOI: 10.24427/978-83-66391-15-4) jest publikacją prezentowaną jako tzw. rozprawa habilitacyjna. Publikacja ta spełnia jeden z warunków nadania Kandydatce stopnia naukowego doktora habilitowanego, a mianowicie warunek określony w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Dr Magdalena Ickiewicz-Sawicka jest wyłączną autorką tej monografii. Recenzentami wydawniczymi tej publikacji byli: prof. dr hab. Wiesław Walkiewicz i prof. dr hab. Roman Wieruszewski. Spis treści tej książki posiada polską i rosyjską wersję językową, natomiast streszczenie – polską i angielską wersję językową. Monografię tworzą: „Wprowadzenie”, 6 rozdziałów (rozdział I. Metodologia badań empirycznych, rozdział II. Pojęcie i geneza konfliktu w świetle wybranych teorii naukowych, rozdział III. Podłoże, źródła i istota konfliktu serbsko-albańskiego, rozdział IV. Konflikt serbsko-albański jako źródło przestępczości w świetle wyników badań empirycznych, rozdział V. Przestępczość jako następstwo konfliktu serbsko-albańskiego w świetle wyników badań empirycznych, rozdział VI. Wymiar sprawiedliwości wobec sprawców przestępstw dokonanych podczas konfliktu serbsko-albańskiego), „Wnioski końcowe”, „Bibliografia”, „Spis wykresów”, „Streszczenie” i „Załączniki”.

Wartość omawianej monografii jest między innymi udokumentowana wykorzystaniem w niej imponującej bibliografii w postaci: 188 pozycji piśmiennictwa (w tym 69 pozycji obcojęzycznych), 13 dokumentów prawnych, 156 źródeł internetowych (w tym 86 źródeł obcojęzycznych), a także zilustrowaniem analizowanych problemów 99 wykresami oraz udokumentowaniem treści monografii 485 przypisami.

W ocenie tej publikacji na podkreślenie zasługuje wybór jej tematu. Po pierwsze, z uwagi na doniosłość analizowanego konfliktu w sferze stosunków międzynarodowych,

w skali nie tylko regionalnej (bałkańskiej), ale także globalnej. Po drugie, z uwagi na to, że rozważania zawarte w monografii są poświęcone różnym problemom prawnym, objętym dyscypliną naukową „nauki prawne”, w tym zwłaszcza problemom prawnomiędzynarodowym, ale przede wszystkim problemom kryminologicznym i penalnym. Analiza tej problematyki posiada jednocześnie interdyscyplinarny charakter również w tym sensie, że uwzględnia także takie inne dziedziny, jak nauki o polityce, o bezpieczeństwie i stosunkach międzynarodowych, socjologia i psychologia, a także aspekty o charakterze religijnym. Po trzecie, opracowanie to wyróżnia się także tym, że wypełnia lukę rejestrowaną w polskim piśmiennictwie, w którym - z perspektywy kryminologicznej i penalnej - tematyce konfliktów bałkańskich i innych tego rodzaju konfliktów poświęcono dotąd bardzo nieliczne publikacje. Zwłaszcza więc z tego względu, oraz z myślą o podobnych analizach odnoszących się do innych tego rodzaju konfliktów, szczególną wartość posiadają dwa pierwsze rozdziały monografii. Pierwszy z nich (rozdział I, s. 19-40) prezentuje bowiem metodologię badań empirycznych przeprowadzonych przez Autorkę i prezentowanych w monografii (przedmiot i cel badań, metody, techniki i narzędzia badawcze, teren i organizacja badań oraz dane osobopoznawcze respondentów). Metodologia ta może być bowiem wykorzystywana albo choćby uwzględniana także w innych tego rodzaju badaniach. Natomiast drugi z tych rozdziałów (rozdział II, s. 41-73) jest poświęcony pojęciu i genezie konfliktów, między innymi także takich konfliktów, jak rozważany w rozprawie konflikt serbsko-albański. Uczyniono to z uwzględnieniem wybranych teorii naukowych rejestrowanych w naukach społecznych w odniesieniu do tego rodzaju konfliktów. Również te rozważania mogą więc być przydatne w analizie także innych podobnych konfliktów.

Dalsze rozważania objęte ocenianą monografią zostały poprzedzone najpierw relacją o podłożu, źródłach i istocie konfliktu serbsko-albańskiego (rozdział III, s. 75-128), aby w kolejnych rozdziałach (rozdziały IV-VI, s. 129-258) można było w tym kontekście poddać analizie przestępczość rejestrowaną w związku z tym konfliktem, oraz aby potem – w rozdziale VI (s. 213-258) – opisać funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości wobec sprawców przestępstw popełnionych w związku z konfliktem serbsko-albańskim.

Obszerny fragment omawianej monografii poświęcony podłożu, źródłom i istocie konfliktu serbsko-albańskiego (rozdział III) posiada niewątpliwą doniosłość dla rzetelnego kryminologicznego prezentowania tej przestępczości w dalszych fragmentach pracy. Zawiera bowiem w pierwszym rzędzie relację o przebiegu tego konfliktu, w wyróżnionych przez Autorkę okresach czasu na przestrzeni lat 1987-2018 (s. 75-93). Natomiast w dalszych fragmentach tego rozdziału prezentowane są informacje o takich doniosłych zjawiskach związanych z analizowanym konfliktem, jak albańskie ekspansje terytorialne i albańskie dążenia do dominacji demograficznej (s. 93-105) oraz spory kulturowe na obszarze byłej Jugosławii, zdeterminowane zwłaszcza funkcjonowaniem społeczności klanowo-plemiennych (s. 106-128). Zjawiska te sprawiają bowiem, że przestępczość, w tym także przestępczość zorganizowana, bywa w znaczącym stopniu motywowana specyficzną kulturą takich społeczności. Wiedza ta jest więc nieodzowna nie tylko dla charakteryzowania w dalszych fragmentach opracowania różnych przejawów przestępczości rejestrowanych w związku z konfliktem serbsko-albańskim, ale może być użyteczna dla prowadzenia także innych podobnych analiz kryminologicznych.

W dwóch kolejnych rozdziałach omawianej publikacji (rozdział IV, s. 129-167 oraz rozdział V, s. 169-211) dr Magdalena Ickiewicz-Sawicka prezentuje przestępstwa związane z konfliktem serbsko-albańskim. Są nimi: przestępstwa z nienawiści, przestępstwa popełniane w postaci tzw. pogromów i czystek etnicznych, przestępstwa o charakterze

terrorystycznym i korupcyjnym (opisane w rozdziale IV) oraz przestępstwa handlu ludźmi, bronią, narkotykami i dokumentami tożsamości (opisane w rozdziale V).

Nie kwestionując wyboru rodzajów przestępczości, objętych rozważaniami, wątpliwości wzbudza wszakże omawianie tej przestępczości w dwóch odrębnych rozdziałach w sytuacji, gdy (poza nieistotnym zróżnicowaniem w kolejności użytych słów tworzących tytuły tych rozdziałów) jeden i drugi rozdział są prawie identycznie zatytułowane, gdy w każdym z tych rozdziałów prezentowane są poszczególne określone rodzaje tej przestępczości, gdy w obu tych rozdziałach mowa o rodzajach przestępczości zdeterminowanych tym samym czynnikiem, jakim jest konflikt serbsko-albański, gdy w każdym z tych rozdziałów Autorka czyni to z uwzględnieniem także wyników badań empirycznych odnoszących się do prezentowanych w nich rodzajów przestępczości. Nie bardzo wiadomo więc w gruncie rzeczy, dlaczego jedne rodzaje przestępczości ujęto w pierwszym z tych rozdziałów, a inne – w drugim z nich. Można się tylko domyślać, że Autorka chciała być może uniknąć ujęcia wszystkich analizowanych rodzajów przestępczości w jednym rozdziale, który w takim wypadku byłby zbyt obszerny.

Omawianie w obu wskazanych rozdziałach różnych rodzajów przestępczości rejestrowanej w byłej Jugosławii względnie na terenach byłej Jugosławii, zwłaszcza przestępczości związanej z konfliktem serbsko-albańskim, jest połączone z prezentowaniem wyników badań empirycznych przeprowadzonych przez Autorkę. Badano między innymi ocenianie przez autochtoniczną ludność serbską, czarnogórska i kosowską, zamieszkałą na terenach objętych konfliktem, stanu bezpieczeństwa na terenach byłej Jugosławii względnie w Serbii, Czarnogórze i w Republice Kosowa. Badano stosunek różnych społeczności do takich zjawisk, jak akty terrorystyczne, przestępstwa o charakterze korupcyjnym, handel ludźmi, handel bronią, narkotykami, dokumentami tożsamości (por. m.in. s. 143-156, 161-167, 171-187, 190-204). Badano także stosunek różnych badanych społeczności do działalności różnych organizacji i konkretnych osób przejawiających swą aktywność w konflikcie serbsko-albańskim (por. m.in. s. 157-159),

Kolejnym fragmentem omawianej monografii jest rozdział VI, zatytułowany „Wymiar sprawiedliwości wobec sprawców przestępstw dokonanych podczas konfliktu serbsko-albańskiego” (s. 213-258). Mimo ogólnie sformułowanego w ten sposób tytułu (sugerującego omówienie w nim wymiaru sprawiedliwości realizowanego przez wszelkie instytucje do tego powołane, zarówno przez instytucje państw objętych konfliktem, jak i przez instytucje międzynarodowe), rozdział ten prezentuje tylko działalność Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii (MTKJ), utworzonego na podstawie Rezolucji nr 827 Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych z dnia 25 maja 1993 roku oraz „Specjalnej Izby Kosowskiego Wymiaru Sprawiedliwości (Kosovo Specialist Chambers and Specialist Prosecutors's Office) i utworzonych w związku z tym specjalnych wydziałów sądu i prokuratury, powołanych dla prowadzenia postępowań w sprawach zbrodni popełnionych m. in. w Serbii w czasie wojny domowej w latach 1998-2000.

We fragmencie poświęconym Międzynarodowemu Trybunałowi Karnemu dla byłej Jugosławii (MTKJ) Autorka prezentuje jego status, funkcje, zasady jego działania i rodzaje przestępstw objętych jego kompetencją, wszakże bez szerszego i bardziej pogłębionego bezpośredniego łączenia tych informacji z konkretnymi sprawami rozpoznawanymi przez Trybunał, zwłaszcza sprawami związanymi z analizowanym konfliktem (zbędnie natomiast – jak się wydaje – poświęcając wiele miejsca wykonywaniu w Polsce kar pozbawienia wolności wymierzanych przez Trybunał oraz kompatybilności tej procedury z polskim prawem, choć

tylko dwie takie osoby wykonywały w Polsce takie kary; por. s. 219-221). Skoncentrowano się ponadto przede wszystkim na prezentowaniu ocen, w postaci których społeczności Serbii, Czarnogóry i Kosowa odnoszą się do orzeczeń Trybunału, do osób uwikłanych w zbrodnie popełnione w konflikcie serbsko-albańskim, do czynów zarzucanych takim osobom, do kwalifikowania tych czynów jako zbrodnie wojenne, zbrodnie przeciwko ludzkości lub zbrodnie ludobójstwa.

Jeszcze krótszą relacją jest zawarta w rozdziale VI informacja o wspomnianej wyżej „Specjalnej Izbie Kosowskiego Wymiaru Sprawiedliwości (Kosovo Specialist Chambers and Specialist Prosecutors’s Office)”. Brak bardziej rozwiniętych i pogłębionych rozważań poświęconych tej instytucji. Habilitantka tłumaczy faktem, że omawianą monografię przygotowywała w pierwszej fazie istnienia w ogóle tej instytucji (por. s. 248, przypis 460).

Poza tym omawiany rozdział VI zawiera także rozważania o możliwościach rozwiązywania konfliktów rejestrowanych w krajach byłej Jugosławii w postaci funkcjonowania komisji badających te konflikty oraz w postaci takich sposobów ich rozwiązywania, jak negocjacje, dobre usługi, mediacje i koncyliacje. Nie ma wszakże w tych rozważaniach szerszych informacji o tym, czy w analizowanym konflikcie serbsko-albańskim działania takie były względnie są podejmowane. Mowa przede wszystkim o potencjalnej możliwości i potrzebie wykorzystywania w tym zakresie takich instrumentów.

Zawarta w monografii prezentacja działań instytucji wymiaru sprawiedliwości, w reakcji na omawianą przestępczość, wywołuje wszakże pewien niedosyt. Po pierwsze, z uwagi na wskazaną już wyżej skromną i ograniczoną zawartość informacji zawartych w rozdziale VI, relacjonujących działalność w tym zakresie międzynarodowych instytucji wymiaru sprawiedliwości. Po drugie, ze względu na to, że dość skromne są także informacje o takich działaniach podejmowanych przez krajowe wewnętrzne instytucje wymiaru sprawiedliwości funkcjonujące w krajach objętych konfliktem.

We wcześniejszych rozdziałach IV i V Habilitantka przytacza wprawdzie pewne informacje o regulacjach prawno-międzynarodowych albo wewnętrznych-krajowych w państwach objętych konfliktem odnoszących się do niektórych omawianych rodzajów przestępczości. Tytułem przykładu są nimi informacje o regulacjach prawno-międzynarodowych odnoszących się do przestępczości korupcyjnej (s. 160) albo informacje o wewnętrznych-krajowych regulacjach prawno-karnych odnoszących się do przestępstw handlu ludźmi w serbskim kodeksie karnym (s. 185) oraz w czarnogórskim i kosowskim ustawodawstwie karnym (s. 186), albo w odniesieniu do przestępstw handlu narkotykami w serbskim kodeksie karnym (s. 204), w ustawodawstwie kosowskim (s. 206) i w czarnogórskim kodeksie karnym (s. 207). W obu wskazanych rozdziałach zawarte są także relacje o działaniach podejmowanych przez różne instytucje wymiaru sprawiedliwości w krajach objętych konfliktem (por. np. s. 132-133, 154, 158-159, 167, 175-176, 185-187, 204-209, 211). Są to jednak relacje tylko dość ogólne i – w dodatku – rozsiane w różnych miejscach wskazanych wyżej rozdziałów IV i V rozprawy.

Wydaje się tymczasem, że bardziej pożądane było zrelacjonowanie w jednym wspólnym rozdziale, i to w bardziej rozwiniętej i bardziej pogłębionej formie, wszelkich informacji o reakcjach na przestępczość związaną z omawianym konfliktem, podejmowanych zarówno przez wewnętrzne-krajowe organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz przez inne instytucje funkcjonujące w państwach objętych omawianym konfliktem, jak i przez instytucje międzynarodowe. Zwłaszcza, że o ile instytucjom międzynarodowym poświęcono

odrębny wskazany wyżej rozdział VI rozprawy, o tyle informacje o działaniach instytucji wewnętrznych-krajowych są rozsiane – jak już wspomniano - w innych fragmentach monografii, we fragmentach omawiających różne rodzaje analizowane rodzaje przestępczości. Łączne objęcie tej problematyki w jednym rozdziale korespondowałoby zresztą z tytułem rozdziału VI, który nie zapowiada przecież ograniczenia tego rozdziału do działalności wyłącznie instytucji międzynarodowych.

Okolicznością, która dodatkowo powinna była skłaniać do takiego ujęcia tych rozważań, jest to, że jedną ze szczegółowych hipotez badawczych Habilitantki była wręcz hipoteza wyrażona słowami: „Poziom efektywności wymiaru sprawiedliwości wobec sprawców przestępstw dokonywanych podczas konfliktu serbsko-albańskiego należy ocenić jako umiarkowany” (s. 26). Natomiast we wnioskach końcowych rozprawy, we fragmencie poświęconym hipotezom szczegółowym, w odniesieniu do przytoczonej wyżej hipotezy, Autorka stwierdza: „Zaprezentowane wyniki badań empirycznych zweryfikowały tę hipotezę pozytywnie. Wyniki badań empirycznych potwierdziły fakt, że na terenach byłej Jugosławii (głównie w Kosowie) istnieją znaczne deficyty skutecznego, transparentnego i profesjonalnego aparatu sprawiedliwości i nadal system ten wymaga wsparcia w postaci sądownictwa hybrydowego.” W swym autoreferacie pisze w związku z tym: „W wyniku przeprowadzonych badań empirycznych stwierdza się dość niską skuteczność zarówno krajowego, jak i międzynarodowego wymiaru sprawiedliwości wobec sprawców zbrodni wojennych, zbrodni przeciwko ludzkości i zbrodni ludobójstwa. Dotyczy to trybunałów międzynarodowych (MTKJ. MTK, Kosovo Specialist Chambers and Specialist Prosecutor's Office) i regionalnego systemu sprawiedliwości (zwłaszcza bardzo niskiej kultury prawnej kosowskiej palestry)”.

Urzeczywistnienie sformułowanej wyżej sugestii (zrelacjonowania w jednym wspólnym rozdziale, i to w bardziej rozwiniętej i bardziej pogłębionej formie, wszelkich informacji o reakcjach na przestępczość związaną z omawianym konfliktem, podejmowanych zarówno przez wewnętrzne-krajowe organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz przez inne instytucje funkcjonujące w państwach objętych omawianym konfliktem, jak i przez instytucje międzynarodowe) sprzyjałoby więc pożądanemu pełniejszemu zaprezentowaniu aktywności wszelkich organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w reagowaniu na przestępczość związaną z omawianym konfliktem, będąc w ten sposób pełniejszym i bardziej przekonującym uzasadnieniem oceny o deficytowej skuteczności działalności aparatu sprawiedliwości w tym zakresie. Truizmem jest tymczasem spostrzeżenie, że nie bez znaczenia dla dalszego istnienia omawianego konfliktu i jego łagodzenia jest reakcja wszelkich organów wymiaru sprawiedliwości na przestępczość związaną z tym konfliktem, w tym także organów krajowych państw objętych konfliktem lub będących miejscem rejestrowanej przestępczości.

W podsumowaniu uwag odnoszących się do ocenianej monografii uprawnione jest uznanie wyrażane dla jej poznawczej wartości. Bezwzględnie pożądana jest bowiem prezentowana w monografii wiedza o omawianym konflikcie oraz upowszechnianie tej wiedzy. Winno to sprzyjać zapobieganiu dalszego istnienia względnie przynajmniej łagodzeniu konfliktu serbsko-albańskiego, czy szerzej pojmowanemu konfliktu między społecznościami byłej Jugosławii, choć zapewne dopiero w jakiejś dłuższej perspektywie czasowej. Temu służyć mogą i powinny wszelkie tego rodzaju badania, analizy i rozważania. Już z tego więc względu omawiana publikacja posiada wartość uzasadniającą jej uznanie za osiągnięcie, które - wraz z innymi aktywnościami wskazanymi w dalszych fragmentach

niniejszej recenzji – uzasadnia przekonanie o znaczącym wkładzie dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej w rozwój nauk prawnych jako dyscypliny naukowej.

2. Inne publikacje

Poza monografią będącą rozprawą habilitacyjną, o której była wyżej mowa w pkt. II.1. niniejszej recenzji, w dorobku publikacyjnym dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej rejestruje się następujące rodzaje także innych dalszych publikacji: autorstwo względnie współautorstwo monografii, redakcje względnie współredakcje publikacji zbiorowych, autorstwo opracowań zawartych w publikacjach zbiorowych oraz autorstwo artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych. O ile z okresu przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora pochodzi 6 publikacji, o tyle w dalszym fragmencie niniejszej recenzji mowa będzie o publikacjach pochodzących z okresu po uzyskaniu stopnia naukowego doktora.

Habilitantka posiada w swym dorobku przede wszystkim dwie dalsze monografie, będące jej autorstwem względnie współautorstwem:

- 1) jedną, której jest wyłącznym autorem: książka nt. „Kryminologiczne aspekty bezpieczeństwa religijno-konfesyjnego na Bałkanach Zachodnich – współczesne zagrożenia (wybór)”, Białystok 2018, wydawca: Stowarzyszenie „Schola Humana”;
- 2) drugą, której jest współautorem wraz z dwoma innymi osobami: książka nt. „Kultura a zbrodnia – społeczno-kulturowe uwarunkowania przestępczości”, Czeremcha 2018, wydawca: Stowarzyszenie Miłośników Kultury Ludowej, mając w tym względzie swój 33% udział.

Habilitantka jest ponadto:

- 1) redaktorem publikacji zbiorowej: Magdalena Ickiewicz-Sawicka (red.), „Kultura a medycyna ludowa – społeczne, prawne i ekonomiczne uwarunkowania medycyny alternatywnej”, Czeremcha 2019, Wydawnictwo Pogranicze, Sejny;
- 2) współredaktorem publikacji zbiorowej: Magdalena El Ghamari, Magdalena Ickiewicz-Sawicka (red.), „Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe w regionie Mena – bezpieczeństwo kulturowe <Bałkański patcheork>”, Warszawa 2016, Wydawnictwo Fundacja EL Karama.

W publikacjach zbiorowych posiada 40 opracowań, będąc ich samodzielną autorką. Są to publikacje zbiorowe wydane przez różne wydawnictwa, między innymi przez Wydawnictwo C.H.Beck (4 pozycje), Instytut Wydawniczy Książka Prasa (1 pozycja), Wydawnictwo Temida (1 pozycja), Wydawnictwo DIFIN (3 pozycje), Wydawnictwo Naukowe Scholar (2 pozycje), Oficynę Wydawniczą ASPRA (2 pozycje), Wydawnictwo Pogranicze (1 pozycja), przez wydawnictwa wyższych uczelni (uniwersytetów: Warszawskiego, Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Łódzkiego, Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, w Białymstoku, Uniwersytetu i Politechniki w Białymstoku, Akademii Pedagogiki Specjalnej, łącznie 16 pozycji), przez fundacje i stowarzyszenia naukowe (4 pozycje), a także przez wydawnictwa zagraniczne (w tym przez wydawnictwo Springer we Wiedniu – 1 pozycja i przez wydawnictwo w Brześciu – 3 pozycje).

Natomiast w czasopismach naukowych opublikowała 11 artykułów, będąc ich samodzielnym autorem. Były to następujące czasopisma: „Przegląd Więziennictwa Polskiego” (1 pozycja), „Zeszyty Naukowe Politechniki Białostockiej (2 pozycje), „Białostockie Studia Prawnicze” (1 pozycja), „Samorząd Terytorialny” (1 pozycja), „Elpis”

(2 pozycje), „Marketing i Rynek” (1 pozycja), „Próby. Nieregularnik Filologiczny” (1 pozycja), „Politeja” – 1 pozycja oraz „Facta Simonodis” – 1 pozycja). W dokumentacji złożonej w związku z toczącym się postępowaniem w sprawie nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego wskazano ponadto także dalsze publikacje znajdujące się w druku.

Dorobkiem publikacyjnym dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej są także dwie polskojęzyczne oraz 3 angielsko-języczne recenzje artykułów naukowych.

Uznać należy, że choć wskazany wyżej dorobek publikacyjny pochodzi z 16-letniego okresu po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, jest to dorobek znaczący. Jego wartość jest spotęgowana faktem, że z uwzględnieniem punktacji obowiązującej na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005 – Prawo o szkolnictwie wyższym i ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, łączna liczba punktów uzyskanych tytułem tych publikacji wynosi 444,4 (informacja wskazana przez Habilitantkę w wykazie osiągnięć naukowych albo artystycznych, złożonym w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego (s. 7-8).

Oto dalsze informacje o danych naukometrycznych, odnoszące się do dorobku publikacyjnego dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej, wskazane przez Kandydatkę w autoreferacie (s. 21-22) złożonym w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego ze wskazaniem stosownych źródeł internetowych:

Internetowe portale naukowe:

- Research Gate,
https://www.researchgate.net/profile/Magdalena_Ickiewicz-Sawicka
- 7 cytatów; *h*-index – 2
- Polska Bibliografia Naukowa,
<https://pbn.nauka.gov.pl/pbn-report-web/-/pages/search/Magdalena%20%20Ickiewicz-Sawicka>
- Academia.edu,
<https://independent.academia.edu/MagdalenaIckiewiczSawicka> – 19 mentions.

Osiągnięcie, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 wynikające z ustawy z dnia 20 lipca 2018 – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668)

Dostęp elektroniczny

<https://pb.edu.pl/oficyna-wydawnicza/publikacje/publikacje-2019/>

Publikacja jest udostępniona na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa –

Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych 4.0 (CC BY-NC-ND 4.0).

Pełna treść licencji dostępna na stronie creativecommons.org.

Publikacja/Book (3 MB)

Liczba pobrań: **113**

Liczba pobrań na Facebooku – Centrum Kultury Prawosławnej – około 1000 wejść.

Wobec ograniczonych możliwości szerszego merytorycznego odniesienia się do wskazanego wyżej licznego dorobku publikacyjnego dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej na szczególną uwagę zasługuje tematyczne powiązanie większości tych publikacji. Ich zdecydowana większość posiada bowiem charakter rozważań kryminologicznych, uwzględniających także filozofię i filozofię prawa, socjologię, politologię i antropologię kulturową. W zdecydowanej większości odnoszą się one ponadto do zjawisk rejestrowanych

w krajach i społecznościach bałkańskich. Są to problemy bezpieczeństwa i zagrożeń istniejących na Bałkanach, konfliktów bałkańskich, różnicowań kulturowych i religijno-konfesyjnych, wielokulturowości i wielonarodowości społeczeństw bałkańskich, mniejszości narodowych i etnicznych, migracji, przestępczości, sporów granicznych, transformacji ustrojowych, i innych. Posiadają wszakże często doniosłość uniwersalną, bo są to zjawiska i problemy rejestrowane także poza Bałkanami. Rejestruje się zresztą w dorobku Habilitantki także opracowania zupełnie nie związane ze wskazanymi wyżej zjawiskami i problemami. Tytułem przykładów są to publikacje poświęcone globalizacji w kontekście kultury, tzw. medycynie ludowej czy alternatywnej, problemom energetycznym, epidemii HIV/AIDS, problemom penitencjarnym, mitom, symbolom i rytuałom, ustrojowej pozycji władzy wykonawczej, interdyscyplinarności studiów kryminologicznych, niedemokratycznym tendencjom w systemach politycznych państw europejskich, standardom prawa międzynarodowego, i innym.

Wśród publikacji, które nie są bezpośrednio związane z głównym nurtem badawczym dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej, ale zasługującymi na ich wyróżnienie, także z tego powodu, że korespondują z dyscypliną naukową „nauki prawne”, z zakresu której Kandydatka ubiega się o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego, są między innymi:

- 1) książka pt. „Kultura i zbrodnia. Społeczno-kulturowe uwarunkowania przestępczości” (Czeremcha 2018), będąca współautorstwem Kandydatki,
- 2) książka pt. „Kultura a medycyna ludowa. Społeczne, prawne i ekonomiczne uwarunkowania medycyny alternatywnej” (Czeremcha 2019), będąca opracowaniem zbiorowym, wydanym pod redakcją naukową Habilitantki.

Eksponowanie w recenzji tych książek jest uzasadnione tym, że są one poświęcone bardzo doniosłym problemom i są bardzo interesujące, wypełniając jednocześnie lukę rejestrowaną w tym względzie w polskim piśmiennictwie prawniczym.

Wprawdzie – choć ze wskazanymi wyjątkami od tej reguły - aktywność publikacyjna Habilitantki charakteryzuje się w znacznej części monotematycznością, to jednak problematyka podejmowana w publikacjach dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej jest w rzeczywistości bardzo rozległa i o tyle uniwersalna, że – na co zwrócono już uwagę - pojawia się ona nie tylko na obszarach państw bałkańskich i w społecznościach tych państw. Rozważania objęte publikacjami dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej oraz jej wiedza, doświadczenie i kwalifikacje demonstrowane tymi publikacjami mogą więc być z powodzeniem wykorzystywane także w badaniach poświęconych innym podobnym zjawiskom, zarówno w jej dalszych własnych badaniach, jak i w badaniach podejmowanych przez innych.

Pewnym usprawiedliwieniem wskazanej wyżej monotematyczności dorobku publikacyjnego dr Magdaleny Ickiewicz-Zalewskiej są być może zwłaszcza dwa czynniki.

Po pierwsze, okoliczność, że badania poświęcone tej tematyce Habilitantka realizuje już od wielu lat z ogromnym - jak widać – zaangażowaniem i z koniecznością poświęcania tym badaniom bardzo dużej ilości czasu, zwłaszcza z uwagi na to, że przedmiotem badań są zjawiska rejestrowane poza Polską, na terenach od Polski odległych, w społecznościach innych pod wieloma względami, zwłaszcza kulturowo zróżnicowanych, z koniecznością przeprowadzania badań na miejscu i odbywania w tym celu licznych podróży, a także koniecznością pokonywania barier językowych.

Po drugie, nie bez znaczenia jest pewnie także okoliczność, że Habilitantka funkcjonuje od lat w uczelni, w której nie prowadzi się studiów prawniczych, w związku z czym prawnicza aktywność naukowa nie jest pewnie w tej uczelni specjalnie preferowana, natomiast zajęcia dydaktyczne z przedmiotów prawniczych – o czym będzie jeszcze mowa w dalszych fragmentach niniejszej recenzji – prowadzi tylko w bardzo ograniczonym zakresie, co powoduje, że w mniejszym więc stopniu motywują one do podejmowania w tym zakresie aktywności naukowej, zwłaszcza że z uwagi na rodzaj swej macierzystej uczelni jest zobowiązana do realizowania swych obowiązków naukowych i dydaktycznych także względnie przede wszystkim z dziedzin nie związanych z dyscypliną „nauki prawne”. Okoliczność ta nie tylko usprawiedliwia więc w pewnym stopniu monotematyczność jej prawniczej aktywności publikacyjnej, ale wręcz uzasadnia podziw dla uprawiania tej aktywności, mimo zatrudnienia w uczelni, której charakter temu nie sprzyja.

3. Inne osiągnięcia i aktywności naukowe

Wśród innych osiągnięć oraz innych przejawów aktywności naukowej dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej, także zasługujących na ich uwzględnienie w postępowaniu o nadanie Kandydatce stopnia naukowego doktora habilitowanego, podkreślić należy jej bardzo aktywny udział w konferencjach naukowych.

Habilitantka posiada w swym dorobku udział z referatami w 35 konferencjach naukowych, w tym w 16 konferencjach międzynarodowych względnie zagranicznych oraz w 19 konferencjach krajowych. Z głosem w dyskusji uczestniczyła ponadto w 9 dalszych konferencjach międzynarodowych względnie zagranicznych oraz w 10 konferencjach krajowych.

Uczestniczyła także w organizacji 5 krajowych konferencji naukowych, będąc we wszystkich takich przypadkach merytorycznym organizatorem konferencji oraz prowadząc obrady, a ponadto członkiem komitetu organizacyjnego jednej dalszej krajowej konferencji naukowej.

III. Aktywność dydaktyczna

Charakter 20-letniej aktywności dydaktycznej dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej był zdeterminowany jej zatrudnieniem od 1997 roku w Politechnice Białostockiej, najpierw na Wydziale Inżynierii Zarządzania, w Katedrach Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych, Ekonomii i Nauk Społecznych, Turystyki i Rekreacji oraz Marketingu i Przedsiębiorczości, ostatnio - nadal w Politechnice Białostockiej, na Wydziale Inżynierii Zarządzania, w Katedrze Zarządzania, Ekonomii i Finansów. Realizowała więc zajęcia dydaktyczne z przedmiotów objętych programami studiów funkcjonujących w zatrudniającej ją uczelni, wśród których tylko nieliczne były związane z dyscypliną „nauki prawne”, z zakresu której Habilitantka pragnie uzyskać stopień doktora habilitowanego.

Takimi przedmiotami były: prawo, prawo cywilne, prawo handlowe, prawo pracy, prawo międzynarodowe publiczne, prawo Unii Europejskiej, międzynarodowa ochrona praw człowieka, ochrona własności intelektualnej, nauka o państwie i prawie, prawo w turystyce i rekreacji. Z przedmiotów nie związanych z dyscypliną „nauki prawne”, ale bezpośrednio związanych z jej aktywnością naukową prezentowaną we wcześniejszych fragmentach niniejszej recenzji, realizowała zajęcia dydaktyczne z takich przedmiotów, jak między innymi: stosunki międzynarodowe, międzynarodowe stosunki polityczne, wspólna polityka

zagraniczna i bezpieczeństwa Unii Europejskiej, mniejszości narodowe w Europie, mniejszości narodowe i etniczne, problemy gospodarcze i społeczne współczesnego świata, antropologia kultury, człowiek, kultura, biznes, bezpieczeństwo państwa. Natomiast dalszymi przedmiotami realizowanymi przez Kandydatkę były: etyka w zarządzaniu i w biznesie oraz etyka zawodowa, protokół dyplomatyczny, gospodarka światowa, społeczno-kulturowe uwarunkowania zarządzania i biznesem na rynkach wschodnich, zarządzanie projektem unijnym, korespondencja handlowa,

Informacja powyższa dowodzi z jednej strony o tym, w jakim stopniu aktywność dydaktyczna dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej wiąże się z dyscypliną naukową „nauki prawne” jako przedmiotem jej aktywności naukowej, dokumentując jej kwalifikacje do uprawiania także w przyszłości aktywności dydaktycznej w zakresie przedmiotów prawnych. Świadczy jednocześnie także o tym, że potrafi łączyć aktywność dydaktyczną z przedmiotów prawnych z aktywnością dydaktyczną z zakresu innych dziedzin, co sprzyja urzeczywistnieniu pożądanego interdyscyplinarności, dokumentowanej zresztą przez Habilitantkę także w aktywności naukowej, gdy uwzględnia w niej – o czym była już mowa – także takie inne dziedziny, jak filozofia, politologia, socjologia i inne.

Kandydatka posiada także doświadczenia i kwalifikacje związane z prowadzeniem seminariów licencjackich i magisterskich, w 40 wypadkach także w charakterze promotora.

Kwalifikacje dydaktyczne Habilitantki są spotęgowane faktem realizowania zajęć dydaktycznych także w języku angielskim (z przedmiotów: Business ethics, International Organizations, International Law and Business European Law, Human Rights oraz Civil Law) w ramach programu Erasmus i Erasmus Plus dla studentów z wielu krajów Unii Europejskiej oraz dla studentów z wielu krajów nie będących członkami Unii.

IV. Aktywność organizacyjna

Aktywność organizacyjną dr Magdalena Ickiewicz-Sawicka przejawiała zarówno w swej macierzystej uczelni, jak i poza nią.

W Politechnice Białostockiej była w latach 2016-2019 członkiem Rady Wydziału Inżynierii Zarządzania. Uczestniczyła także w uczelnianych/wydziałowych pracach statutowych (oznaczonych symbolami: WZ PB S/WZ/4/2015 oraz WIZ PB S/WZ/2/2017), a także w pracach zespołu tworzącego międzynarodowy program studiów na kierunku zarządzanie, specjalność: „management of business relations between the UE and Eurasian countries”.

Natomiast aktywność organizacyjna Habilitantki uprawiana poza macierzystą uczelnią przejawiała się przede wszystkim w postaci:

- 1) jej wspomnianego już wcześniej udziału w organizowaniu konferencji naukowych;
- 2) jej członkostwa w następujących stowarzyszeniach naukowych związanych z jej aktywnością naukowo-badawczą: Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych, Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych, Polskie Towarzystwo Kryminologiczne im. Stanisława Batawii, Międzynarodowe Stowarzyszenie ACUNS (Academic Council of the United Nations System) oraz Stowarzyszenie Społeczno-Kulturowe „Schola Humana”;
- 3) w pewnym stopniu także w ramach jej współpracy z instytucjami i organizacjami naukowymi, o czym będzie mowa w kolejnym fragmencie niniejszej recenzji.

V. Współpraca z instytucjami i organizacjami naukowymi

Wśród wielu form aktywnej współpracy dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej z różnymi instytucjami i organizacjami naukowymi na podkreślenie zasługują zwłaszcza następujące:

- 1) stała współpraca z następującymi ośrodkami uniwersyteckimi:
 - Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, Katedra Prawa Karnego i Kryminologii oraz Międzynarodowe Centrum Badań i Ekspertyz Kryminologicznych (prof. dr hab. dr h.c. Emil Pływaczewski, prof. dr hab. Ewa M. Guzik-Makaruk, prof. dr hab. Katarzyna Laskowska, dr Emilia Truskolaska);
 - Wydział Prawa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej (dr Maciej Duda, dr Joanna Narodowska);
- 2) doraźna współpraca naukowa:
 - z instytucjami zagranicznymi (The Academic Council on the United Nations w Wiedniu oraz z ośrodkami kościelnymi w Serbii i Czarnogórze);
 - z krajowymi jednostkami uniwersyteckimi (Wydział Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego, Instytut Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Katedra Teologii Prawosławnej Uniwersytetu w Białymstoku, Katedra UNESCO im. Janusza Korczaka w Akademii Pedagogiki Specjalnej);
- 3) aktywny udział w warsztatach naukowych:
 - „Intercultural Crime Prevention Through the Socratic Method” (Uniwersytet w Białymstoku, dwukrotnie w latach 2016 i 2017), realizowanych z naukowym udziałem prof. S. Redo z Academic Council on the United Nations System (ACUNS);
 - w zamkniętym ośrodku dla uchodźców Oddziału Straży Granicznej w Białymstoku z udziałem studentów programie Erasmus (8.05.2017);
- 4) prowadzenie na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku seminariów naukowych nt. „Zbrodnie wojenne, zbrodnie przeciwko ludzkości, ludobójstwo – warsztaty przeciwdziałania przestępstwom z nienawiści” (dwukrotnie: 27.04.2017 i 11.05.2017);
- 5) odbywanie staży naukowych względnie dydaktycznych i prowadzenie badań terenowych, w tym:
 - jednego stażu naukowego krajowego w Ośrodku Studiów Wschodnich im. Marka Karpia w Warszawie (2013),
 - jednego zagranicznego stażu dydaktycznego w Niemczech na Uniwersytecie w Flensburgu (2014),
 - czterech badań terenowych w Serbii (2015), Kosowie (2018 i 2019) i Czarnogórze (2019),
 - jednego badania terenowego w Bułgarii i Rumuni (2017);
- 6) współpraca z Urzędem Marszałkowskim Województwa Podlaskiego w formie ekspertyz:
 - oceniających 57 wniosków dot. realizacji zadań w sferze działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych (2016),
 - oceniającej realizację zadania w sferze upowszechnienia i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich;
- 7) współpraca ze stowarzyszeniami naukowymi związana z członkostwem w tych stowarzyszeniach (o czym była już mowa w pkt. IV nin. recenzji).

VI. Aktywność popularyzatorska

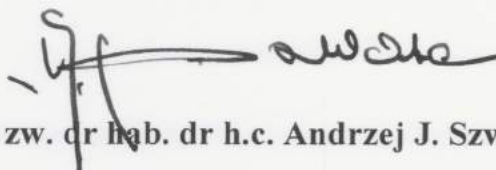
Aktywnością popularyzatorską dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej były między innymi:

- 1) cykl wykładów objętych projektem „Na politologii warto studiować”, wygłoszonych na Wydziale Zarządzania Politechniki Białostockiej w dniach 21-28.03.2012, zachęcających do studiowania na kierunku „politologia” oraz do zainteresowania się problematyką konfliktów narodowych;
- 2) organizacja wykładu dr. inż. Krzysztofa Fink-Finowickiego z prezentacją nt. „Armenia kraina nieznana i daleka, a mogłaby być tak bliska” (13.12.2013);
- 3) działania promocyjne realizowane dla uczniów I i II Liceum Ogólnokształcącego w Białymstoku prezentujące Wydział Zarządzania Politechniki Białostockiej oraz zachęcające do odbywania studiów na kierunku „politologia” (2012);
- 4) promocje książek:
 - Magdalena Ickiewicz-Sawicka, „Kryminologiczne aspekty bezpieczeństwa religijno-konfesyjnego na Bałkanach Zachodnich – współczesne zagrożenia (wybór)” (Białystok, 24-28.06.2018),
 - Magdalen Ickiewicz-Sawicka, „Serbsko-albański konflikt o Kosowo. Studium kryminologiczne” (Białystok, 9.02.2020);
- 5) udział w audycjach radiowych (w Radio Białystok w dniach 20.07.2017 i 21.07.2018 oraz w Radio Othodoxia w dniu 30.07.2017).

VII. Ocena generalna

Prezentowany w niniejszej recenzji dorobek publikacyjny oraz inne osiągnięcia i aktywności naukowe dr Magdaleny Ickiewicz-Sawickiej skłaniają do stwierdzenia, że są one znacznym wkładem w rozwój dyscypliny naukowej „nauki prawne”, spełniając w ten sposób warunek uzyskania na tej podstawie i w zakresie tej dyscypliny stopnia doktora habilitowanego, warunek określony w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Spełnienie przez Habilitantkę tego warunku oraz prezentowana w recenzji jej aktywność dydaktyczna, organizacyjna, jej współpraca z innymi instytucjami i organizacjami naukowymi, a także jej aktywność popularyzatorska uzasadniają przekonanie, że dr Magdalena Ickiewicz-Sawicka posiada kwalifikacje niezbędne dla dalszego uprawiania samodzielnej aktywności naukowej w dyscyplinie naukowej „nauki prawne”, której wymaga się od osoby posiadającej w tej dyscyplinie stopień doktora habilitowanego.

W tych warunkach spełnione są przesłanki uzasadniające podjęcie dalszych czynności w postępowaniu toczącym się w sprawie nadania dr Magdalenie Ickiewicz-Sawickiej stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie naukowej „nauki prawne”.

(Prof. zw. dr hab. dr h.c. Andrzej J. Szwarz)